

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. spalio 11 d.
(OR. en)

13077/22

AGRI 492
AGRIORG 98
WTO 179

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Tarybai

Dalykas: Su prekyba susiję žemės ūkio klausimai
– *Pasikeitimas nuomonėmis*

Rengiantis 2022 m. spalio 17–18 d. įvyksiančiam Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdžiui delegacijoms priede pateikiamas informacinis dokumentas, kad jos galėtų geriau pasirengti diskusijoms pirmiau nurodytu klausimu.

Su prekyba susiję žemės ūkio klausimai

1. ES yra svarbus prekybos žemės ūkio produktais subjektas, o Žemės ūkio ir žuvininkystės taryba reguliariai aptaria esamą padėtį, įskaitant dvišalių ir daugiašalių prekybos derybų padėtį. Prekybą kaip horizontalųjį klausimą žemės ūkio ministrai paskiausiai kartą svarstė 2022 m. sausio mėn., o vėliau ministrai taip pat diskutavo dėl konkretesnių klausimų, susijusių, pavyzdžiui, su PPO 12-ąja ministrų konferencija (MK12), G20 ir prekyba su Ukraina. Šiame pranešime apibendrinami naujausi aktualūs pokyčiai ir juo siekiama padėti pasirengti ministrų diskusijai.
2. Prieš karą **Ukraina buvo viena didžiausių pasaulyje daugelio žemės ūkio produktų**, įskaitant saulėgrąžų aliejų (50 % pasaulinio eksporto), kukurūzus ir kviečius, **eksportuotojų**. 90 % grūdų ir aliejingųjų sėklų eksportuota per Ukrainos Juodosios jūros uostus. Dėl Rusijos agresijos ir šių uostų blokados eksportas tapo praktiškai neįmanomas, todėl kilo pavojus, kad bus prarasta milijonai tonų grūdų, taip pat trūks sandėliavimo pajėgumų kitam derliui. Sukūrus solidarumo koridorius ir pradėjus įgyvendinti JT Juodosios jūros grūdų iniciatyvą Ukraina iki rugsėjo mėn. pabaigos galėjo eksportuoti daugiau kaip 18 mln. tonų grūdų, ankštinių augalų, aliejingųjų sėklų ir perdirbtų produktų. Šios dvi iniciatyvos ne konkuruoja, bet papildo viena kitą, ir tikimasi, kad intensyvinant dvišalę prekybą ir atstatant Ukrainą solidarumo koridorių svarba didės. Šiuo metu labai svarbu atnaujinti Juodosios jūros iniciatyvą, kuriai ES visiškai pritaria.

3. Siekdama toliau **remti Ukrainos ekonomiką ir Ukrainos gamintojus**, nukentėjusius nuo Rusijos agresijos, ES nustatė priemones, kuriomis sudaromos sąlygos laikinai visiškai liberalizuoti prekybą ir sustabdyti prekybos apsaugos priemonių taikymą. Priemonės galios vienus metus, t. y. iki 2023 m. birželio 5 d., ir jomis bus remiami Ukrainos ūkininkai ir jos žemės ūkio maisto produktų sektorius, jei bus blokuojami kiti eksporto maršrutai. Kai kurios valstybės narės pareiškė susirūpinimą, kad atitinkamas tam tikrų produktų, visų pirma paukštienos ir kiaušinių, importo padidėjimas daro neigiamą poveikį kai kuriems ES gamintojams. Taip pat padidėjo prekių, kurios jau buvo eksportuojamos be maito, bet nebegali būti eksportuojamos į kitas šalis dėl prekybos embargo bei Juodosios jūros uostų uždarymo, importas iš Ukrainos. Komisija įsipareigojo atidžiai stebėti padėtį ir prireikus pateikti ataskaitą Tarybai pagal Reglamento (ES) 2022/870 nuostatas.
4. Buvo išnagrinėtas kumuliacinis **laisvosios prekybos susitarimų (LPS) poveikis**, o 2021 m. sausio ir balandžio mėn. įvykusiose neformaliose vaizdo konferencijose žemės ūkio ministrams buvo pristatyta 2016 m. inicijuoto Jungtinio tyrimų centro tyrimo dėl vykstančių ir būsimų prekybos derybų kumuliacinio ekonominio poveikio ES žemės ūkio sektoriui atnaujinta ataskaita¹, ir ministrai ją apsvarstė.
5. Ši tema yra glaudžiai susijusi su **poveikiu, kurį Europos Sąjungai daro LPS**, kuriuos ES yra sudariusi su dviem trečiosiomis šalimis, pavyzdžiui, laisvosios prekybos susitarimai su Jungtine Karalyste bei Australija ir Jungtine Karalyste bei Naująja Zelandija. Valstybės narės pareiškė susidomėjimą galimu šių susitarimų poveikiu ES. Gavusi prašymą Specialiojo žemės ūkio komiteto posėdyje, Komisija įsipareigojo išnagrinėti, ar būtų galima atlikti išsamesnę tokių susitarimų poveikio ES analizę.

¹ [JTC leidinių saugykla. Kumuliacinis ekonominis prekybos susitarimų poveikis ES žemės ūkiui \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/jtc-leidiniu-saugykla-kumuliacinis-ekonominis-prekybos-susitarimu-poveikis-es-zemes-ukiui)

6. Derybos dėl LPS su **Naująja Zelandija** buvo užbaigtos 2022 m. birželio 30 d., susitarimą turės ratifikuoti Taryba ir jam turės pritarti Europos Parlamentas. Šiuo susitarimu sukuriamas visuotinis standartas, įskaitant įsipareigojimus dėl darnaus vystymosi pagal Paryžiaus klimato susitarimą, dėl bendradarbiavimo siekiant sušvelninti klimato kaitą, dėl maisto sistemų tvarumo ir gyvūnų gerovės. Juo bus ne tik sprendžiami prekybos tvarumo klausimai, jis taip pat taps svarbiu ES orientyru darbui su kitais prekybos partneriais.
7. Susitarimas su Pietų Amerikos šalių bendrąja rinka (**MERCOSUR**) politiniu lygmeniu buvo sudarytas 2019 m., o teksto teisinė peržiūra tebevyksta. Derybos dėl modernizuoto LPS su **Meksika** buvo užbaigtos dar 2018 m. gegužės mėn., o derybos dėl LPS su **Čile** techniniu lygmeniu buvo užbaigtos 2021 m. spalio mėn. Kaip 2022 m. rugsėjo 14 d. pranešime apie Sąjungos padėtį paskelbė Pirmininkė U. von der Leyen, Komisija toliau sieks sudaryti ir ratifikuoti šiuos abu LPS.
8. 2022 m. birželio 27 d.–liepos 1 d. Naujajame Delyje įvyko pirmasis derybų dėl LPS su **Indija** raundas, o tuo pačiu metu vyko derybos dėl investicijų apsaugos ir geografinių nuorodų (GN). Ką tik įvyko antrasis ES ir Indijos derybų dėl LPS raundas.
9. Suteiktas naujas postūmis deryboms su **Australija** – šalyje išrinkus naują vyriausybę ir atsižvelgus į pasaulines politines aplinkybes,. 13-ąjį derybų dėl ES ir Australijos LPS raundą planuojama surengti 2022 m. spalio mėn.
10. Panašu, kad šiuo metu **prekyba su Jungtine Karalyste** vėl pasiekė iki „Brexit’o“ buvusį ES importo iš JK lygį, o ES eksportas į JK per pirmuosius šešis 2022 m. mėnesius, palyginti su 2021 m. lygiu, padidėjo 18 %.
11. Taryba šiuo metu yra baigiamajame **Tarybos išvadų dėl prekybos ir tvarumo peržiūros**² priėmimo etape.

² Dok. ST 13241/22, Tarybos išvadų dėl prekybos ir tvarumo peržiūros projektas.

12. Diskusijose **daugiašaliu tarptautiniu lygmeniu** daugiausia dėmesio ir toliau skiriama apsirūpinimo maistu saugumui karo Ukrainoje kontekste. 2022 m. ES derlius šiek tiek sumažėjo dėl nepalankių meteorologinių sąlygų, tačiau pavojaus apsirūpinimo maistu saugumui Sąjungoje nėra.
13. 12-ojoje PPO ministrų konferencijoje (MK12) pasiekta keletas daugiašalio pobūdžio rezultatų. **Ministrų deklaracija dėl skubaus reagavimo į su maisto stygiu susijusią padėtį** buvo pateikta tinkamu laiku, siekiant išspręsti dabartines apsirūpinimo maistu problemas; joje pabrėžta atviros prekybos maisto produktais bei veikiančių rinkų svarba, o valstybės narės paragintos vengti bereikalingų eksporto apribojimų. Dar vienas teigiamas rezultatas žemės ūkio srityje buvo **sprendimas netaikyti eksporto apribojimų maisto pirkimui humanitariniais tikslais pagal Pasaulio maisto programą**. Šis sprendimas turi tiek esminę, tiek politinę vertę. Rengdamasi 13-ajai ministrų konferencijai (MK13), ES toliau konstruktyviai bendradarbiaus su kitomis PPO narėmis, kad būtų išlaikytas MK12 suteiktas postūmis. Žemės ūkis greičiausiai bus viena iš pagrindinių MK13 svarstomų temų. Derybose reikia naujo požiūrio, kurio laikantis, viena vertus, nariai nutrauktų neproduktyvias diskusijas ir, kita vertus, būtų įtraukti neatidėliotini klausimai, susiję su apsirūpinimo maistu saugumu, skurdu, klimatu bei aplinka ir galiausiai tvaria gamyba. Be to, ES mano, kad taip pat būtų naudinga tęsti darbą didinant skaidrumą žemės ūkio srityje, visų pirma tokiose srityse kaip eksporto apribojimai ir eksporto konkurencija – šie klausimai yra labai svarbūs šiuo metu vykstančiose diskusijose dėl apsirūpinimo maistu saugumo. Galiausiai, ES ir toliau daugiausia dėmesio skirs poreikiui vykdyti prekybą iškraipančios paramos reformas. PPO generalinis direktorius 2022 m. spalio 24 d. surengs uždarą žemės ūkio klausimų posėdį, kuriame bus nagrinėjami tolesni veiksmai derybose dėl žemės ūkio.
14. Kaip aptarta 2022 m. birželio mėn. Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdyje, reaguodama į Tarybos ir Europos Parlamento prašymą, pateiktą tvirtinant naują bendrą žemės ūkio politiką, **Komisija priėmė ataskaitą dėl abipusiškumo**. Šioje ataskaitoje Komisija nurodė tris veiksmų sritis, susijusias su tarptautinėmis organizacijomis (visų pirma PPO ir *Codex Alimentarius*), dvišaliais prekybos susitarimais ir autonominėmis ES priemonėmis. Ji atkreipia dėmesį į tai, kad ES turėtų imtis veiksmų atitinkamai visose trijose srityse, kad būtų propaguojami aukšti aplinkos ir gyvūnų gerovės standartai.

Baigiamosios pastabos

15. Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, Tarybai būtų tikslinga surengti diskusiją dėl su žemės ūkiu susijusių ES prekybos santykių su trečiosiomis šalimis krypties dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis.
 16. Turi būti atsižvelgiama į poreikį vengti prekybos apribojimų ir apsaugoti ES žemės ūkio tvarumą bei aplinkosaugos standartus, kartu vykdant Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus, ir į kitų ES prioritetų, visų pirma susijusių su Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. tikslų ir Paryžiaus susitarimo principų propagavimu, svarbą.
-